

...Tvoj je vstajenja dan

Praznik prebujenja, zmage pomladi nad zimo, svetlobe nad temo, proslavlja človeštvo skozi vse dobe svojega življenja. Kakršnikoli naj bodo običaji, vsebina tega praznika je po vsem svetu ista: v zmagi novega življenja, sonca in rasti v naravi, čutijo tudi ljudje nove sile, novo voljo do dela in veselje do življenja.

Zgodovina človeštva še ne pozna Velike noči, ki bi bila tako resnično praznik zmagoslavne pravice, novega življenja in svobode, kot je letošnja. Svet je preстал leta strašne vojne, bombnih napadov in taborišč smrti, preživel je dobo surovega tiranstva in sovraštva; v skrajnem naporu vseh narodov in posameznikov, ki hočejo svobodnega življenja in dela, je bila porušena trdnjava suženjstva in nasilja. In ti narodi, ki so morali s potoki krvi plačati krivdo onih vlad, ki »so gledale skozi prste«, ko se je v Nemčiji, Italiji in Japonski utrjeval fašizem in se pripravljali na vojno za zaslužnjenje vsega sveta, ne bodo dovolili, da se kaj takega ponovi. To si hočejo zagotoviti z utrditvijo enotne zveze svobodoljubnih narodov, z odstranitvijo vseh ostankov, ki so od razbitega fašizma še ostali pri življenju.

Mi smo med vsemi narodi najdelj časa prenašali breme tujega fašističnega gospodstva. Zato smo se tudi med vsemi narodi najbolj odločno borili proti temu nasilju in zato tudi danes ne popustimo v naših zahtevah, ne odstopimo od svojih pravic.

Lani je prav na Veliko noč besnela največja sovražna ofenziva. Naši hribi in doline, Kras in Trnovski gozd, vse je bilo preplavljeno z Nemci, četniki, italijanskimi in slovenskimi fašisti. Mnogo naših tovarišev je v borbi proti temu navalu izgubilo življenje. Niso pa borci IX. Korpusa zgubili zaupanja v zmago in ni ga zgubilo niti ostalo ljudstvo, ki je ob odmevih vojaških spopadov v hribih doživljalo ropanja, streljanja in požiganja domov. Vsi smo vedeli, da je vsa ta navidezna ogromna sila vojske, orožja in zločinov obsojena že zdavnaj na propast in da smo jo obsodili mi in nam enaki po vsem svetu. Smrti so bili zapisani oni, katerih moč je obstojala v nasilju in krivici. Partizanske ednice čeprav so bile v tej ofenzivi številčno bolj šibke, in ljudstvo po domovih, čeprav je bilo na milost in nemilost izročeno ropanju in klanju, pa so nosili v sebi zmago, življenje in svobodo. Kajti naša moč je bila v tem, da smo se borili za naše pravice, za pravice vseh zatiranih. In res, točno en mesec po tej ofenzivi, ko so že govorili, da so bili pokončani še zadnji partizani, je vojska primorskih borcev v skupnem navalu z bratsko Četrto Armijo Jugoslovanske Armade prinesla zastavo svobode v Gorico in Trst, je pregnala nemško razbito vojsko z vsem njenim četniškim spremstvom preko Soče, veliko večino pa je uničila in zajela.

Zopet obhajamo Veliko noč. Tudi letos, ko se odloča o tem, bomo ali ne dobili priznanje za naše napore v vojni, za naše stoletne pravice, so sovražniki naše svobode in zaščitniki krivičnih interesov majhnih skupin ljudi zbrali proti nam vsa sredstva, s katerimi še razpolagajo. Radi bi skrili vsa dejstva, ki govore o tem, da bi bila vsaka krivica napram nam proti načelom svobode

POKRAJINSKA KONFERENCA K. P. ZA JULIJSKO KRAJINO V TRSTU

DEMOKRATIČNE MNOŽICE TRSTA IN JULIJSKE KRAJINE NOČEJO „POKROVITELJSTVA NEZAINTERESIRANIH SIL“

V nedeljo je bila na sedežu KP v Trstu konferenca, ki je obravnavala vse sodobne važne politične probleme pokrajine. Konferenco je otvoril tov. Jaksetich. Sledil je političen referat tov. Kraigherja, iz katerega posnemamo najvažnejše misli:

Posledice vmešavanja v notranje stvari naše dežele

Današnje stanje v coni A in v Trstu jasno dokazuje, da tako konkretno, lokalno postavljanje problema vodi v vedno hujšo in težjo zagato in ne rešuje ničesar. Današnje stanje dokazuje, da gremo po tej poti nujno v prepad in da ostanejo vsi naporji za reševanje konkretnih življenjskih vprašanj, vsi naporji za rešitev ekonomskega kaosa, za preprečitev naraščajoče brezposelnosti, za uvedbo in utrditve neke demokratične forme ob stvarni likvidaciji ljudske oblasti — da ostane vse to samo bolj ali manj lepo zvoneča fraza, če ni povezano s celotnim vprašanjem reševanja problema Trsta in Julijske krajine, kot problema mednarodne važnosti.

Prav dogodki zadnjega meseca, v času, ko je delovala v Trstu in v Julijski krajini mednarodna komisija, so pokazali važnost in nujnost hitrega reševanja tega problema na resnično demokratičen in pravičen način. Etnični in ekonomski razlogi so tako jasni, da se ob upoštevanju njih ni nobenemu resnično objektivnemu poznavalcu razmer težko odločiti. No, posebni interesi nekaterih zunanjih, »nezainteresiranih« sil, posebni interesi mednarodnih vojnih hujšakcev, sovražnikov vsega, kar prihaja od preproste ga človeka in kar dokazuje, da se ta preprosti človek rešuje »pokroviteljstva« teh njegovih licemernih »prijateljev« in postavlja na lastne noge, posebni interesi raznih italijanskih okorelih ekspanzionističnih, imperialističnih klik, vodijo proč od stvarnih argumentov in se zatekajo k razpihavanju najostudnejših šovinističnih, nacionalističnih, barbarskih, rasističnih instinktov, da bi tako stvarne argumente zamenjali s fašističnim argumentom sile.

Kaj smo videli v zadnjem mesecu? Na eni strani delovno ljudstvo obeh narodnosti in celotno slovansko prebivalstvo, ki daje z izvešanjem zastav, graditvijo slavalov, pisanjem napisov in zahtev na svoje hiše, prirejanjem zborovanj izraze svoji volji, da svobodno pokaže stvarno stanje v Julijski krajini. To ljudstvo z vso odločnostjo zahteva, da se to ozemlje priključi Jugoslaviji in

in demokracije, za katero smo se skupaj borili. Radi bi zbrisali iz zgodovine spomin na lansko velikonočno ofenzivo in na junaško zmago naših partizanov ter na vse prejšnje borbe Primorcev za svobodo — za Jugoslavijo.

Toda kot se je za vso navidez nepremagljivo oboroženo silo nemškega fašizma skrival njihov lastni poraz in smrt, tako nosi v sebi enako obsodbo tudi vsa sedanja vojska laži in pretvarjanja. Zmaga pa je namenjena ljudstvu, ki je izbralo pot pravice in svobode, pot v novo življenje.

»Če hočemo ocenjevati delo Partije v zadnjih mesecih, moramo vedeti in pravilno oceniti predvsem mednarodno vlogo, ki jo problem Trsta in Julijske krajine, ter zlasti cone A, danes zavzema.

edino ustrezajoča stvarnim potaka prizna takšna rešitev, kot trebam življenja Julijske krajine. To zahteva z vso odločnostjo, z

ni? Izrazito težnjo, onemogočiti, da pridejo objektivni, stvarni argumenti do izraza in razpihniti najnižje, barbarske, šovinistične, rasistične instinkte, da bi se tako provocirali nemiri, oboroženi konflikti itd. Padala so in padajo gesla o zasedbi cone B. O zahtevah po Dalmaciji itd. Padale so in padajo fašistične, vojnouhujskaške žalitve proti predstavnikom Jugoslavije in celo Sovjetske zveze. V vsem se poslužujejo vojnouhujskaške, prevarantske taktike Goebbelsa z njegovimi že

Dogodki zadnjega meseca so z vso jasnostjo pokazali, da se bije pri nas bitka, ki ima izrazito mednarodni značaj. Naše ljudstvo je pokazalo v tej bitki veliko politično zrelost in odločnost in jasno manifestiralo, da ne bo dopustilo nobenega poizkusa obnavljanja terorističnih, fašističnih metod, ki so v preteklosti privedle ljudstvo naših krajev v take težke razmere. Naše ljudstvo obeh narodnosti je razumelo, da gre tu za več, kot je samo lokalno vprašanje Trsta in Julijske krajine: gre za bitko proti obnavljanju ekspanzionizma v Italiji, proti tendencam mednarodnih hujšakcev, proti silam, ki hočejo ustaviti likvidacijo fašizma in obnoviti pogoje, ugodne, za ponoven razmah fašističnih sil v svetu in zlasti v Italiji. Tako je postalo vprašanje Trsta in Julijske krajine vprašanje, kjer se merijo sile resnične demokracije s silami mednarodne reakcije, s silami restavracije starega stanja.

Ravno to je dejstvo, ki ga je naše ljudstvo dobro doumelo, ki ga je razumel med Italijani Trsta in Julijske krajine ravno delavski razred in ki ga je razumela naša Partija. V tem je izraz resničnega internacionalizma, ki se izraža v odločitvi tukajšnjega prebivalstva in ki je popolnoma v skladu s pravičnimi nacionalnimi zahtevami tako italijanskega kot slovenskega prebivalstva in ki je tudi v skladu z resničnimi interesi demokracije tako v Italiji kot v Jugoslaviji kot v Trstu in Julijski krajini.

Kot si danes reakcija skuša nadeti z lažnodemokratičnimi frazami napreden značaj, tako se skuša posluževati tudi lažnih komunističnih gesel, da bi razbijala vse močnejšo silo komunističnih partij v svetu in pri nas. Pojav teh provokatorskih organizacij je normalen, zakonit pojav v arzenalu vseh podlosti, ki jih neofašistične sile uporabljajo za razbijanje enotnosti sil demokracije in napredka.

Ni mogoče nadaljevanje današnjega nevzdržnega stanja

Dogodki zadnjega meseca pa so morali razkrinkati tudi protiljudski značaj vodilnih elementov, CLN in vodstva osnovnih strank, ki sestavljajo CLN. Brez dvoma, mnogo ljudi, ki slede CLN-u iz nacionalnih čustev, ker jih je reakcija uspela prestrašiti s »slavo - komunističnim« goebelskim baubauom, ni in noče obnove fašizma. V zadnjih tednih je moralo tem ljudem postati jasno, da ni mogoče preprečiti obnove fašizma, če se mu dajejo najširše možnosti za fašistične provokacije, če se prirejajo vojnouhujskaški pogromi proti Jugoslaviji in vsemu, kar ni za nadaljevanje današnjega nevzdržnega stanja. V težnji po ustvaritvi pogojev, kjer bo možno svobodno izražati svojo voljo, pri tem pa preprečiti vse vojnouhujskaške provokacije neofašističnih elementov, je gotovo mogoče najti možnost sodelovanja s temi ljudmi, njihovo aktivizacijo na področju borbe za ustvarjanje demokratičnega ozračja, za ustvarjanje pogojev, ki bodo omo-

RESOLUCIJA

Konferenca Komunistične partije za Julijsko krajino, ki se je vršila 14. aprila l. 1946. v Trstu,

odobrava

borbo Partije, da zagotovi ljudstvu Julijske krajine in Trsta svobodno izražanje za rešitev vprašanja Trsta in krajine;

borbo proti poskusom uveljavljanja neofašizma in njegovim izzivanjem;

delo, ki ga je izvršila v obrambo demokratičnih pridobitev ljudstva, za okrepitev demokracije in utrditve bratstva med slovanskim in italijanskim ljudstvom, ki živita skupno v krajini.

Ugotavlja,

da so dogodki v zadnjem mesecu; dokazali pravilnost partijske linije; razkrinkali poizkuse reakcionarnih elementov CLN Julijske krajine, da bi obnovili fašizem, poizkusi, ki so še bolj poglobili nasprotstvo med zdravimi ljudskimi množicami in reakcijo; ojačili in razširili osnovo za združitev vseh demokratičnih sil krajine in Trsta v borbi proti neofašizmu in proti izzivanju krajevne in mednarodne reakcije — med katerim ni zadnja ustanovitve lažne PCI — kakor tudi proti vojnemu hujšakcem.

Zatrjuje,

da je ena izmed glavnih nalog Partije boriti se in razvijati največjo dejavnost za konkretno reševanje nujnih gospodarskih vprašanj, ki se tičejo vsega prebivalstva cone »A«.

Protestira

ponovno proti razpustu ljudskih oblasti, ki jih je ljudstvo svobodno izvolilo, ter izjavlja, da bo Partija nadaljevala borbo, da se tudi prebivalstvu cone »A« nudi možnost, neposredno upravljati javne zadeve, v svesti si, da bo ljudstvo edino na ta način v stanu konkretno reševati življenjska vprašanja, ki se tičejo njegovega obstoja.

Izjavlja,

da mora Partija — avantgarda vseh demokratičnih sil krajine — nadaljevati svojo politično, teoretsko, ideološko in gospodarsko borbo, da pomaga in ojači akcijo ljudskih množic v boju za rešitev lastnih vprašanj in za uresničenje dosledne demokracije.

Zato konferenca

Poziva

direktivni odbor Komunistične partije Julijske krajine, naj hkrati nadaljuje borbo za čistost svojih vrst proti vsem oportunistom in šovinizmom in proti slehernemu sektaštvu in tako usposobi Partijo, da bo mogla razvijati svoje naloge kot avantgarda demokratičnih množic v borbi za mir in za boljše gospodarsko, socialno in nacionalno prihodnost.

vso samozavestjo in dostojanstvenostjo ljudstva, ki se zaveda, da zahteva samo tisto, kar je njegova pravica, za kar je pokazalo svojo upravičenost z mnogoletno težko in ostro borbo proti fašizmu in okupatorju na strani zaveznikov in da zahteva rešitev, ki more zajamčiti mir v tem delu Evrope, prijateljsko sožitje med dvema narodoma na tem ozemlju in prijateljstvo med dvema državama. Samo pravična rešitev lahko razbije nakane ekspanzionističnih, imperialističnih, neofašističnih struj v Italiji in z jamči tudi tam zmago demokratičnih sil, ki bi mogle jamčiti za dobre odnose Italije s sosednimi demokratičnimi državami.

Kaj pa smo videli na drugi stra-

avno razkrinkanimi protikomunističnimi lažmi in klevetami. No, najvažnejše je, da je našla ta vojnouhujskaška akcija zaščito od strani obstoječe civilne administracije, civilne policije in da ni tukajšnja vojna uprava okrenila ničesar, da početje civilnih oblasti prepreči. Jasno se je pokazal mednarodni pomen vprašanja Trsta. Nekaterim krogom v zunanem svetu ni po volji, da bi se problem Trsta in Julijske krajine rešil pravično, miroljubno, ampak so pripravljani podpreti vsakega, ki bi jim mogel koristiti, da bi ti krogi lahko še naprej igrali tu neko vlogo razsodnika in tako upravičili svoje težnje po vmešavanju v notranje stvari držav in dežel, ki se njih nič ne tičejo.

gočili dosledno likvidacijo ostan-
kov fašizma in preprečitev vseh
poizkusov obnove fašizma. Na
teh strujah iz posameznih strank
in grupacij CLN-a leži odgovor-

nost, da bodo znale pravočasno
in z vso odločnostjo odstraniti
nevarnost utrditve fašističnih
tendenc v vodstvu CLN-a in se-
stavnih strank.

Pregled svetovnih dogodkov

Izjava Edvarda Kardelja dopisniku Associated Press-a

Podpredsednik jugoslovanske
vlade E. Kardelj je cimer razgovor
z beograjskim dopisnikom
agencije Associated Press. V
njem je povedal, da je maršal Ti-
to v svojem govoru — aprila —
izrazil željo, da bi Jugoslavija
vzpostavila prijateljske odnose z
Združenimi ameriškimi državami
in drugimi deželami, ter je prav
tako izrazil nezadovoljstvo Jugo-
slavije zaradi dogodkov v Trstu
in Julijski krajini.

Podpredsednik Kardelj je izja-
vil, da jugoslovanska vlada ni bi-
la v stanju takoj odgovoriti na
zahtevo Združenih ameriških
držav, naj prizna vse prejšnje
jugoslovanske pogodbe, ker je
moral predvsem proučiti te po-
godbe. S proučevanjem pogodb
se je izkazalo, da jih je mogoče
sprejeti.

Byrnes je izjavil na tiskovni
konferenci — pravi podpredsed-
nik Kardelj — da je bilo nepri-
znanje pogodb ovira za prizna-
nje jugoslovanske vlade. Po Tito-
vi izjavi te ovire ni več.

Glede Trsta je podpredsednik
izjavil, da si Jugoslavija želi do-
brih odnosov z Italijo, ne more
se pa odpovedati svojim pravi-
cam.

Pogodbi Jugoslavije s Sovjet-
sko zvezo in Poljsko in prav tako
bodoča pogodba s Češkoslovaško
ne pomenijo nezaupanja v orga-

nizacijo Združenih narodov, tem-
več je njihov namen zaščita Ju-
goslavije pred morebitnim na-
padom in sodelovanjem pri ob-
novi dežele. Naši slovanski naro-
di — je izjavil podpredsednik
Kardelj — niso bili nikoli napa-
dalci, toda so bili često napadeni.

Dalje je Kardelj izjavil:

Menimo, da pomeni italijansko
stališče in stališče nekaterih za-
vezniških oblasti v Italiji obnav-
ljanje italijanskega imperializma
na račun naših meja. Trst v ita-
lijski posesti bi znova ogrožal
neodvisnost Jugoslavije.

Mi želimo mir na Balkanu, da
bi delali za razvoj svoje dežele
brez neprestanega strahu pred
napadom. Iz teh razlogov smo
poleg etničnih argumentov tako
vztrajni v svoji želji, da bi se to
vprašanje čim prej rešilo v duhu
jugoslovanskih zahtev. Za nas je
to edina pot za zagotovitev miru
in neodvisnosti.

Nadalje je Kardelj izjavil:

Jugoslavija tudi pričakuje, da
bodo uresničene njene zahteve
glede Koroške. Prebivalstvo Ko-
roške odločno zahteva priključi-
tev k Jugoslaviji.

Na koncu je podpredsednik
Kardelj dejal:

Naša vlada želi mir. Vsa po-
dobna vprašanja se bodo reševala
na mirovni konferenci.

Konferenca „Za mir“

Na ofenzivo reakcionarnih e-
lementov, ki poizkušajo sejati
seme nove vojne, je odgovorila
konferenca v New Yorku z ges-
lom »Za mir«. Na tej konferenci
so bili zastopani široki demokrati-
čni krogi Združenih držav A-
merike, ki so pozivali na utrditev
enotnosti treh velikih sil, Sov-
jetske zveze, Anglije in Amerike,
na temelju sporazumov, sklenje-
nih v Jalti, Potsdamu in Moskvi,
kakor tudi, da se utrdijo prija-
teljske vezi med Združenimi
državami Amerike in Sovjetsko
zvezo.

Pomen in sila tega odgovora je
v tem, da predstavlja duševno
stanje malih ljudi, za katere je
Stalin rekel, da imajo »svoja
mnenja, svojo politiko in da se
znajo braniti«. Borba za mir na-
laga malim ljudem previdnost,
kakor tudi to, da neutrudno pa-
zijo na vse one, ki želijo izpod-
kopati delo vzajemnega prija-
teljstva med narodi in ki si pri-
zadevajo razdeliti svet v nasprot-
ne tabore.

Mali narodi Bližnjega vzhoda za popolno narodno neodvisnost

Sklenitev angleško - transjor-
danske pogodbe je predvsem iz-
zvala zaskrbljenost dežel Bliž-
njega vzhoda. Arabska javnost
smatra, da so koncesije, ki jih je
Transjordanija dala Angliji v ča-
su, ko druge dežele vztrajajo na
evakuaciji tujih čet, nevarnost za
njene sosedje in nevarnost za pre-
judiciranje arabske stvari kot ce-
lote.

Splošno znano je, da nobena
država ne more biti dejansko
neodvisna, dokler se na njenem
ozemlju zadržujejo tuje čete.
Navzočnost tujih čet v Transjor-
daniji ogroža neodvisnost skoro
vsega arabskega Vzhoda, zlasti
Sirije. Vse arabske dežele, ki so
včlanjene v Arabski ligi, imajo
pravo, da protestirajo proti tej
pogodbi. Tako piše sirijski časopis
»Al Abhar«.

Uradno poročilo, izdano ob
podpisu britansko - transjordan-
ske pogodbe, je izzvalo kome-
ntarje v javnosti in tisku ne samo

po deželah arabskega vzhoda,
ampak tudi v nekaterih drugih
državah. Arabski tisk označuje
pogodbo kot poizkus Anglije, da
ohrani svojo nafto in svoj politi-
čni in gospodarski položaj na
Bližnjem vzhodu. Akcija britan-
ske vlade napram Transjordaniji
je izzvala negativno reakcijo tu-
di v gotovih drugih krogih. V
amerškem senatu so se slišali
glasovi, ki zahtevajo, da vlada
Združenih držav Amerike prouči
vprašanje angleško - transjordan-
ske pogodbe. Senator demokrati-
ske stranke Mayers iz Pennsilva-
nije je proglasil to pogodbo za
»flagrantno kršitev« mandata
Društva narodov in britansko -
ameriške pogodbe iz leta 1924.,
po kateri Britanija nima pravice,
da brez odobritve in privolitve
Združenih držav Amerike menja
odredbe mandata. Drugi listi iz
Bližnjega in Srednjega vzhoda
komentirajo in pišejo o položaju:
»Ne bomo pristali na to, da bi

Sirija in Libanon služila kot ko-
ridor za tuje čete«. — Mogoče
namerava Anglija zrušiti s tem
zgradbo, ki so jo ustvarile arab-
ske dežele.

Iz Bejruta in Alepa poročajo
agencije in časopisi, da je skleni-
tev pogodbe med Veliko Britani-
jo in Transjordanijo izzvala v
Siriji veliko nezadovoljstvo. Tam
ogorčeno kritizirajo stališče
transjordankega emira Abdula-
ha. »Al Jihad Al Arabi« je obja-
vil članek z naslovom: »Pogodba

ali imperialistična past«. Pisec
članka se obrača na emira Abdu-
laha in pravi: »Ako pogledate o-
krog sebe, boste videli, da je do-
ba, v kateri živimo, v znaku bor-
be proti imperializmu in imperia-
listom. Medtem ko Egipčani za-
htevajo evakuacijo angleških čet
in Indonezijska trga obroč za obro-
čem suženjske verige, kujete vi v
zvezi s tuji zaroto proti arab-
skim narodom. To delate, da bi
si pridobili krono in lažno dostoi-
janstvo«.

PROSLAVA 1. MAJA

Zastopniki protifašističnih organizacij Julijske krajine so se zbrali, da or-
ganizirajo proslavo 1. maja, ljudskega praznika, ki je tudi dan našega osvobo-
denja. Sklenili so, da izvolijo koordinacijski odbor, ki bo povezal vse priprave
in proslave posameznih organizacij.

V koordinacijskem odboru so predstavniki naslednjih organizacij:

Enotni sindikati
Centro di cultura popolare
Slovenska prosvetna zveza
Zveza društev za telesno vzgojo
Slovensko-italijanska antifašistična unija
Slovensko-italijanska antifašistična ženska zveza
Slovensko-italijanska antifašistična mlad. unija
Zveza partizanov Julijske krajine
Komunistična partija Julijske krajine

Iz tiskovne konference v Gorici

Na tiskovni konferenci dne 10.
aprila v Gorici, je g. guverner,
major Long, med drugim pove-
dal, da je v pripravi načrt za iz-
vedbo občinskih volitev v tiste
delu Julijske krajine, ki je pod
zavezniško vojaško upravo. Vo-
lilna komisija naj bi sestojala iz
predsednika in treh članov. Do-
dal je, da bi bilo potrebnih 6 ali
7 mesecev za sestavo volilnih
imenikov in še raznih drugih po-
trebnih priprav. Volilno pravico
bodo imele osebe bivaajoče v tem
pasu Julijske krajine.

Po mnenju »Il Lunedì-ja« je v
Gorici zavladal strah, da bi gla-
som govorice »titini« vdrli v me-
sto 27. aprila ali najkasneje 1.
maja in poklali meščane. Na be-
dasto izmišljotino vredno »Il Lu-
nedi-ja« je g. guverner odgovo-
ril, da je norec kdor verjame zlo-
namernim izmišljotinam, po ka-
terih bi Titova vojska prišla klat
meščane.

Nadalje smo zvedeli, da je 88.
divizija sporočila ZVU v Gori-
ci, da so nekateri slavoloki v Br-
dih, ki so bili postavljeni v po-
zdrav medzavezniški komisiji,
prenizki in tako ovirajo promet
vojaških vozil. Prenizke slavolok-
ke, ki ovirajo promet, bodo vo-
jaki brez nadaljnega odstranili.

OBNOVA SLOVENSKEGA SIROTIŠČA V GORICI

Že davno pred prvo svetovno
vojno so Slovenci postavili v Go-
rici sirotišče za slovensko dečo.
S prostovoljnimi prispevki so na-
brali toliko, da so lahko kupili
obsežno posestvo in zgradili lepo
poslopje, ki je v vseh ozirih
ustrezal svojemu namenu.

Po prvi svetovni vojni, ko je
fašizem s terorjem skušal zatreti
vse, kar je bilo slovenskega, tudi
tej človekoljubni ustanovi ni bilo
priznane. Slovenska deca je
bila porazdeljena po italijanskih
zavodih z namenom, da se popol-
noma odtuji svojemu rodu in je-
ziku.

Tekom pravkar minule vojne
je poslopje služilo okupatorju in
njegovim pomagačem, ki so po-
slopje demolirali. Sedaj stanuje
tu nekaj družin, ki so vsled bom-
bardiranja Gorice ostale brez
strehe.

Z ozirom na to, da je sloven-
sko sirotišče po izvodu sredstev
last vsega slovenskega naroda in
da je po vseh grozotah, ki jih je
slovenski narod prestal ostalo na
stotine sirot, je nujno potrebno,
da se slovensko sirotišče v Gorici
obnovi. Saj je samo v kome-
nskem okraju ostalo 90 popolnih
in delnih sirot, katerih roditelji
so večinoma žrtve fašističnega
nasilja. Slovenske žene in matere,
ki čutijo dolžnost, da se zava-
mejo za te sirote z vso ljubezni-
jo, so se že opetovano obrnile do

G. guverner je pripomnil, da je
itak komisija že odšla in da to-
zadevni ukrepi nimajo več po-
sebnega pomena. (Se strinjamo
tudi mi z g. guvernerjem. A pabi-
ti moramo, da so bili podrti sla-
voloki v Brdih že pred prihodom
komisije in to taki, ki niso ravno
ovirali prometa. — Op. uredn.).

Kar se pa tiče najemnin, nima
nihče pravice povišati dosedanje
višino cen stanovanja najemni-
kom, dokler ne bodo izšle toza-
devne odredbe ZVU.

In kar se tiče odpuščanje de-
lavcev in nameščencev, je g. gu-
verner v glavnih obrisih objasnili
odredbo ZVU št. 106, ki stopi v
veljavo 11. aprila in ki bo po-
drobneje objavljena prihodnje
dni.

V zvezi z vestjo, ki so jo po
zadnji tiskovni konferenci prin-
sli nekateri časopisi, da namreč
ni hotelo prebivalstvo Rihemberga
sodelovati z ZVU na polju
obnove vasi in da so bili zaradi
tega odtegnjena denarna nakazi-
la, se je sedaj ugotovilo, da ta
vest ni točna. Denarni fondi so
še vedno na razpolago in ljud-
stvo je že s prvega začetka očis-
tilo 20 hiš ruševin in čaka, da se
prične z obnovo.

Prihodnja tiskovna konferenca
bo 24. aprila.

zavezniške vojaške uprave s pro-
šnjo, da bi se omenjeno poslo-
pje vrnilo svojemu namenu, ven-
dar doslej niso našla pravega ra-
zumevanja. Dosegle so sicer, da
je bil odobren kredit za adapta-
cijo poslopja, ni pa se moglo do-
biti stanovanje za družine, ki so
začasno nastanjene tu. Naše že-
ne niso obupale. V tednu, ki je
bil posvečen vojnim sirotam, so
šle s podvojeno voljo na delo. In
res, posrečilo se jim je to, česar
stanovanjski urad ni zmogel: na-
šle so stanovanja za omenjene
družine in s tem je odpadla glav-
na ovira za obnovo slovenskega
sirotišča. Potrebno je bilo še
privoljenje ZVU. Odposlanstvo
slovenskih žen in mater je obi-
skalo g. majorja Longa, guver-
nerja za Goriško ter mu izročilo
to-le spomenico:

»V tednu za vojne sirote, za
katere je dala pobudo medna-
rodna organizacija žena ne more-
mo me žene in matere Goriškega
okrožja preko tega, da ne bi po-
novile zahtevo po slovenskem si-
rotišču v ulici Don Bosca št. 32
v Gorici. Ta slovenska ustanova,
ki jo je tukajšnje ljudstvo z last-
nimi sredstvi in brez državne
podpore dvignilo na tako visoko
stopnjo, da je bila za vzgled
vsem drugim ustanovam, je da-
nes neobhodno potrebna našim
vojnim sirotam.

»Osem našim nacočnikom,
bealcem in dopisnikom voščimo
vesele velikonočne praznike!

Uredništvo in uprava

Naš socialni in materinski čut
nam ne dovoljuje, da bi se še
dogajalo da bodo naše vojne si-
rote na cesti v bedi brez vsakega
nadzorstva.

To so v veliki večini sirote o-
nih borcev, ki so darovali svoja
življenja v naši borbi za skupno
zavezniško stvar. Zato upamo in
pričakujemo, da boste upoštevali
in ugodno rešili to našo upravi-
čeno zahtevo.

G. major Long je naše odpo-
slanstvo sprejel zelo ljubeznjivo
in pokazal globoko razumevanje
za našo stvar. Pojasnjeval je s
svoje strani kako je v Zedinjenih
državah severne Amerike ureje-
no vprašanje sirot, in zanemarje-
ne dece. Na predlog našega od-
poslanstva je obljubil, da bo nji-
hovi želji ugodil. Dal bo svojemu
resornemu uradniku nalog, da se
stanovalec v poslopjih sirotišča v
skrajšanem roku presele v stano-
vanja, ki mu jih je s posebnim
seznamom navedlo naše odpo-
slanstvo. Obljubil je vrhu tega,
da bo po potrebi tem stanovale-
cem dana tudi možnost, da s to-
vornimi avtomobili ZVU prepe-
ljejo svoje pohištvo v nova stano-
vanja.

Zadeva slovenskega sirotišča
se je s tem premaknila z mrtve
točke. Upamo, da bo tudi gradbe-
ni urad svoje storil in takoj pri-
stopil k obnovi poslopja. Tako
bo vsaj delno popravljena velika
krivica, ki jo je storil fašizem
našemu narodu in našim sirotam
bo omogočena pravilna vzgoja,
ki bo izoblikovala iz njih dobre
in poštene člane našega naroda,
ki bodo vredni nasledniki svojih
očetov, borcev za svobodo.

V znamenju prvomajskega tekmovanja

Preko 50 mladincev, delavcev
in dijakov, se je podalo 14. aprila
na prostovoljno delo v vas Vo-
grsko. S kamiona, ki je peljal na
delo, je odmevala slovenska in
italijanska pesem, jugoslovanska
zastava in italijanska z rdečo
zvezdo sta plapolali v jasnem ne-
dejskem jutru.

Lepo je na Vogrskem. Pomlad
jo obdaja z zelenjem in prvim
cvetjem. Tu pa tam požgana do-
mačija in hiša preluknjana od to-
povskih strelcev je posledica oku-
patorskih vdorov in borbe, ki se
je razvnela tod. Saj so šla skozi
Vogrsko glavna skrivna pota
iz Furlanije, Krasi in spodnje Vi-
pavske doline proti Šempasu v
Trnovski gozd. Tod je šla kurir-
ska pot iz stanice P.11 na P.12,
tod so šli kamioni z živežem za
IX. Korpus, v vasi je bila ena iz-
med glavnih partizanskih tiskarn
na Primorskem. Nad 80 domačih
mož in fantov je padlo tekom
narodno osvobodilnega boja, da
ne računamo pogrešanih in umr-
lih v internacijah ter invalidov.
Veliko je domov brez gospodar-
darja. K tem ljudem je prišla v
nedeljo goriška mladina in opravi-
la koristno delo na polju.

Mladina se je na trgu porazde-
lila v pet delovnih skupin, si pre-
skrbela orodje, si postavila vodje
in se nato podala v petero razli-
čnih smeri na polja. Domačini
so jih spremlili, da jim pokažejo,
kje in kako bo treba delati. Na
zelenih gričih so se na drevesih
pojavele zastave, dvignile so se
na petih krajih iznad vinogradov
in tako pokazale, da je udarniška
mladina tam na delu.

Prva skupina, sestoječa iz de-
vetih dijakov z učiteljska in pro-
fesorja, je bila visoko v vinogra-
dih vmed Gorjan Lojzke, kateri
so Nemci ubili moža v juniju
1944; bil je član okrožnega odbora
OF za Goriško. Vdova je ostala
s petimi nedoraslimi otroki.

Učiteljski so ji obdelali približno 1100 kv.m vinograda. Gospodinja jih je zelo pohvalila. Opaziti je bilo, da so bili vzgledni Marijan Blažič, Sonja Šorli in Viktor Blažica.

Skupina sestoječa iz 10 prostovoljcev iz goriškega vzhodnega kvarta in tovariša Bernardis Masima iz mestnega odbora ZMJK je delal na drugi strmini vasi, v vinogradih vdove Nardin Veronike, katere mož je padel v partizanih 1943 leta. Ti vinogradi niso bili dve leti okopani, zato je bila zemlja trda in mladinci so morali vložiti vse svoje mlade moči v delo, opoldne pa so si vzeli le pol ure odmora. Tako so obdelali približno 1200 kv.m zemlje. Med zelo marljivimi so bili Pepi Konič, Romana Furlani in Ida Luciani.

Mladina iz severnega kvarta, sestoječa iz najmlajših je kopala v vinogradih tov. Hvalič Terezi, ki je zgubila v borbi moža ter še enega člana družine, hišo in premičnino. Vinograd ni bil cela tri leta obdelan, delo je bilo težko ali najmlajši udarniki so bili neodljudni. Do poldne so okopali približno 400 kv.m, popoldne so pristopili v nov vinograd in okopali še kakih 750 kv.m zemlje. Med temi najmlajšimi so bili zelo pridni Adriano Plesničar, Marino Fabbro iz severnega kvarta in Milka Batistič iz učiteljske.

Skupina, ki jo je vodil Umberto Miliavež, je obdelala nekaj več kot 500 kv.m vinograda vdovi Nardin Antoniji, katere sin je že štiri leta v jugoslovanski voj-

ski. Ona je pohvalila kot zelo marljivega tov. Elio-ta Bandelj in vsem izrekla hvaležnost.

Skupina, ki jo je vodil gimnazijec Niko Mermolja, sestoječa iz slovenskih in italijanskih mladincev vzhodnega kvarta, je že pred 1. uro popoldne obdelala približno 600 kv.m vinograda.

Po končanem delu so vaščani priredili miting z nastopom domače godbe in domačega pevskega zbora. Tov. profesor Slavko Kretič, ki je spremljal udarnike, je v svojem nagovoru poudaril pomen povezanosti mesta z deželo.

Mladina iz Gorice se zaveda velikega pomena te povezave in je pokazala s stvarnim delom, da želi delati stalno v stiku s kmečkim ljudstvom in mu pomagati. Ne smemo pozabiti, da priskoči dežela vsakokrat na pomoč delovnemu ljudstvu v mestu, kadar gre to v boj za svoje pravice in je prisiljeno poseči po skrajnem orožju, to so stavke.

Ob prisrčnem slovesu iz vasi se je domači učitelj v imenu vaščanov toplo zahvalil slovenski in italijanski mladini. Povdaril je, da je demokracija, ki jo bomo primorski Slovenci in Italijani našli v Jugoslaviji, bratstvo, svoboda, enakopravnost delavca, kmeta in delovnega inteligenta, brez zatiralcev in sužnjev.

Po udarniškem dnevu je zopet zadonela na kamionu proti Gorici vesela pesem in mladina je ponela domov z Vogrskega vse polno duhtečega pomladanskega cvetja.

nastopih, bodi izrečena zahvala. Nastopil je tudi mešani pevski zbor. Iz tega je razvidno, da se v naši vasi kulturno udejstvovanje vedno več oprijema širše plasti naše mladine, kar smo lahko zadovoljni. Mi starejši kličemo naši mladini: pot ki ste izbrali je pravilna in potrebna, ker le tako bomo postali deležni one svobode ki nam bo zasijala edino v FLJR.

Renče

Zborovanje partizanov

Dne 14. aprila so se vršile pri nas volitve okrajnega odbora Zveze Primorskih Partizanov. Zborovanja so se udeležili borci iz vseh vasi mirenškega okraja z zastavami. Govorili so predstavniki naših ustanov in podčrtali pomen organizacije ZPP. Vsi

navzoči so odobrili predlagane člane odbora ter so se razšli z zavestjo, da bodo potom te organizacije v bratstvu in edinosti rešili vsa vprašanja, ki jih zadevajo.

Miren

Zažgali so nam slavalok

V noči od 8. na 9. aprila so bile vržene iz slavaloka in razbite table z napisi žrtev, ki jih je dala vas Miren ter table s pozdravom medzavezniški komisiji.

V noči 10. aprila je spet sovražna roka posegla po slavaloku in ga popolnoma sežgala. Vse kaže, da je bil slavalok sežgan s bencinom. Tovariši, ki je šel tam mimo, je videl poleg mirenškega pokopališča ustavljen jeep. Z bližnjih hiš so priskočili domačini, da pogasijo požar, predno pa so se približali gorečemu slavaloku, je prav blizu počil strel pištole v zrak. Nato so se tovariši umaknili.

Vrtojba

Zborovanje ZPP

Dne 9. aprila 1946 se je vršil v Vrtojbi prvi skupni sestanek ZPP ob prisotnosti tovariša taj-

ške, ki natanko razloži položaj, ter dobro pouči tudi njo z načrtom, s katerim naj bi prekanila razjarjene vojake. Dospeli sta do doma. Vsi nestrpni smo pričakovali kaj bo. Nemca vsa zadovoljna, sta se že v naprej veselila nad svojim zlobnim uspehom.

Naša mala pastirica Tanjuška je dobro opravila svojo nalogo. S začudenjem smo zrl v njo. Ponočno, neustrašeno je pripovedovala, da je ta brošurica le ena izmed mnogih, katere so metala ameriška letala. Nemca sta spremenila svoje obraze. Njih zmagovalne poteze so se hipno spremenile v poteze razočaranja in jeze. Le še skromna kletvica »Ferfluchteneine« je izzvenela iz njihovih ust. Naglo sta se obrnila, zaloputnila vrata za seboj, ter naglih korakov odhitela po dvorišču.

Vesel zadoščenja poln obraz, se je vrnil v lica družine. »Hvala Bogu, dobro smo jo zvozili«, se nasmehne mala Tanjuška, stoječa zmagovalno pred družino!

nika Okrožnega odbora ZPP in enega člana, katere sta orisala pomen ZPP in naloge, ki stojijo pred nami. Prikazali so skupno borbo slovenskih in italijanskih partizanov, katerih bratstvo je nastalo v skupni borbi proti krutemu okupatorju, pod genialnim vodstvom maršala Tita.

Zveza Primorskih Partizanov v Vrtojbi je podala poročilo o izvršenem delu v teku »Partizanskega tedna« in sicer: nabrala v denarju L. 10.917. Nabrala in razdelila družinam padlih borcev kg 132 raznih živil. Razdelili med potrebne družine padlih borcev L. 11.000. Obdarovala v denarju štiri tovariše v skupnem znesku L. 2.000. Izvolila je odbor, ki bo skrbel za izdelavo načrta za spominsko ploščo padlih borcev. ZPP v Vrtojbi je začela delati, da bo uveljavila pravice pribor-

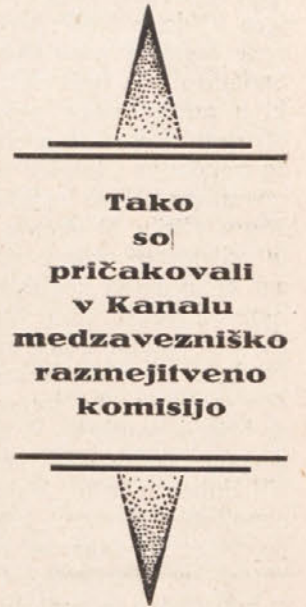
stavi svojo hišo, ki so mu jo brezsrčni Nemci požgali. Mladi udarniki se zavedajo pomena medsebojne pomoči, ki so jo dolžni svojemu bližnjemu, kateri se nahaja v nesreči. Po končanem delu so se zadovoljni in s pesmijo na ustih vračali na svoje domove.

Avče

Pogreb partizana

Na cvetno nedeljo popoldne se je vršil prekop in pokop zemskih ostankov tov. Jožefa Verka, rojenega l. 1917 v Trenti, borca Gradniške brigade, ki je padel junaške smrti ob napadu na železniško postajo v Avčah v januarju 1944.

Pogrebna spreveda se je udeležila velika množica iz vasi in okolice. Krsto so nosili tovari-

GLAS Z DEŽELE

Podgora

Občni zbor

V sredo 10. aprila se je vršil v naši vasi II. redni občni zbor članov Prosvetnega društva »Podgora« v Podgori. Pri nabiti dvorani naših članov oboje narodnosti je tov. predsednik otvoril občni zbor s pozdravom vsem navzočim ter v kratkih besedah orisal pomen in važnost kulturnega udejstvovanja v naši vasi. Predložil je težave, ki jih imamo, toda z dobro voljo in neomajnim požrtvovanjem bomo premostili vse težave, ki stojijo pred nami. Nato je tov. tajnik podal izčrpno poročilo o delovanju društva v teku tega kratkega časa, orisal je, koliko je bilo kulturnih prireditvev, pri katerih so nastopile vse organizacije v vasi. Imamo bogato knjižnico, dober dramski odsek ter mogočen pevski zbor, v načrtu je fizikulturni odsek in druge ustanove kulturnega pomena. Delo ki je bilo napravljeno v tako kratkem času, je jasen opomin onim, ki še vedno tavaajo v senci sredine in čakajo boljših časov. Iz poročila je razvidno, da kljub temu, da imamo v vasi ve-

liko težav, smo lahko ponosni na pravilni razvoj kulturnega udejstvovanja. Tov. ca. blagajničarka je podala pregled finančnega stanja, ki je bil v celoti sprejet. Prešli smo k izvolitvi novega odbora, navzoči člani so pokazali pri tej važni točki razumevanje ter izvolili iz svoje srede take ljudi, ki bodo brez vsakega osebnega vidika pokazali, kaj se z dobro voljo lahko napravi. Zanimanje in celotni potek zborovanja je pokazal, da je naše ljudstvo vse-skozi zrelo in v celoti pojmuje to važno panogo kulturnega dela.

V nedeljo 14. t. m. je naša mladina z enodejanko »Analfabet« in »Medved« ki je bil podan v italijanskem jeziku, pokazala pri nabiti polni dvorani, kaj lahko doseže, če se postavi na pravo stališče kulture. Ne smemo pozabiti, da je nastopil prvič mladinski kvartet z dvema pesmima, ki sta želi val aplavzov od strani občinstva. Vsa prireditvev je bila podana v duhu naše borbenosti. Tov. ci Kamili in Stani, ki sta pokazali dobro voljo pri učenju naše mladine ter pravilno izbrali iz srede naše mladine ljudi, ki so vseskozi pokazali zmožnost pri

Mlada učiteljica pripoveduje

Po vasi zaslišimo močan ropot. »Kaj to pomeni?« so se spraševali naši domači, katerim se je vse to zdelo nekam čudno. Minulo je nekaj minut in glej na vratih se pokažeta dva mrka obraza. Prestrašili smo se jih. Saj to niso naši fantje, to niso partizani. Ne ti nosijo težke železne čelade. — Nemci so, — Nemci. Prestrašeni smo se spogledovali, vprašajoč se z očmi, kaj neki bo? Dva grda osorna pogleda in že izpregovori eden od njih. Nismo jih prav razumeli, toda dozdeva se mi, da so kričali: »Wo sind die Banditen?« »Koliko ima ovde partizana?«

V trenutni zadregi nismo vedeli kaj bi odgovorili. V tem stopi odločno pred nje mama, ter s prav tako energičnim glasom odgovarja, da ni videla danes v vasi partizanov, kakor tudi da jih v hiši ni. Vse to ni prav nič pomagalo. Sledila je preiskava. Le ne-

kaj trenutkov in glej, ispod kupa šolskih knjig, katere sta oba Nemca temeljito pregledovala, privleče eden izmed njih »Gorenjskega pionirja«. Na njih o-brazilih si lahko bral zmagovalen a obenem škodoželjen izraz, katerega ne bomo nikdar pozabili. Prebledeli smo. Niti trenili nismo z očmi, čakajoč kaj bo. Na vse načine so nas izkušali, spraševali ter se zadirali na nas. Nemca sta na vsak način hotela dognati od kod smo dobili to brošuro.

Ker drugače ni šlo, je naša mala s solzami na obrazu izjokala, da je ta zvezek dobila od sošolke. Nemca sta zahtevala, da takoj privedemo še to žrtev pred nje.

S težkim srcem so šli po malo Tanjuško. Toda v našo veliko srečo, te ni bilo doma. Tam na gmajni je pasla ovce. Sestrica ki je šla po našo malo pastirico, je dobro pretuhtala vso zadevo in v svoji glavi zasnovala neverjetno dober do podrobnosti izdelan načrt.

Čim je prišla do male Tanju-

jene s skupnimi napori v štirilet-ni krvavi borbi, da bodo junaškom borbe sledili junaki dela.

Ivanjigrad

Zahvala

Ob priliki prekopa brata Lozeja Leopolda, partizana, iz pokopališča Sv. Križa - Kojško (Brda), se zahvaljujem mladini Kojškega, Snežatnega in Cerovega za skrbno nego njegovega groba za časa, ko je bil gor pokopan. Cela družina se zahvaljuje mladini Ivanjigrada in vseh okoliških vasi za udeležbo in cvetje, vojski OJA za parado ob priliki pokopa na domačem pokopališču, na Ivanjemgradu.

Lozej Slavka in družina
Ivanjigrad.

Neblo-Hruševlje

Delo reakcije

V nedeljo, 31. marca se je vračal bivši garibaldinec Lino Pavletič iz Dolenj proti Ložu. Za kratek čas se je ustavil v gostilni Blažič Pija v Ložah, kjer je bil ravno ples tamkajšnjih reakcionarjev. Ker ni bila ta družba za njega, je gostilno zapustil. Za njim pride ameriški vojak in ga začne odganjati in brez vzroka pretepati. Ko se je tov. Pavletič oddaljil par sto metrov, privozi iz Dolenj avto z 12 zavezniškimi vojaki, ki so bili oboroženi z brzostrelkami. Prijeli so ga, vrgli na kamion ter ga peljali do zgoraj imenovane gostilne, kjer so mu zagrozili, naj se takoj pobere domov. Pošteno ljudstvo si ne more tolmačiti tega postopanja zavezniških vojakov napram mirnemu tov. Pavletiču, bivšemu garibaldincu, ki se je bojeval proti okupatorju za skupno zavezniško stvar. Sumimo, da stoje v ozadju reakcionarni elementi, ki so v tem slučaju nahujskali vojake.

Zavrh pri Kalu

Udarniško na delu

Fantje naše vasi, tov. Bavdaž Franc, Jožef in Rafael ter Hojak Ciril, so z velikim razumevanjem odšli na udarniško delo ter spravili v dolino stavbeni les, ki bo služil težko prizadetemu tov. Jakopiču Valentinu iz Avč, da vzpo-

ši, ob njej je korakala oborožena častna straža. Poklonjenih je bilo več vencev, med temi od AFŽ in ZMJK. Ko so polagali krsto v zemljo, je vod NZ oddal častno salvo. Po blagoslovitvi se je tov. Juštin poslovil od dobrega Jožefa, prikazal je njegovo junaško borbo in žrtev za našo boljšo bodočnost. Pevski zbor se je oddolžil z ganljivo »Vigred se povrne«.

Pogreba so se udeležili pokojnikova mati, sestra in brat.

Naj ti bo, dragi tov. Jožef, naša rodna gruda ravno tako lahka, kakor bi ti bila tvoja domača, tam gori, ob izviru bistre Soče.

Dol pri Doberdobu

Kaj so zakrivali otroci?

10. aprila ob 9. uri zjutraj so šli otroci v šolo. Na cesti jim pridri nasproti tovorni zavezniški »Dodge«, na katerem je bila civilna policija. Ko se je ta srečala s šolsko deco, je eden policajev zabrusil veliko steklenico prav pod noge otrokom. Pri tem je bila od drobecv stekla nekaj opraskana sedemletna Marica Peric, šestletna Ada Vižintin pa je bila precej resno ranjena na treh mestih na nogah in se je morala vrniti domov, da so ji obvezali rane. Policija pa se za to še zme-nila ni, čeravno je bil otrok v krvi.

Volče pri Tolminu

Slovesen pogreb

V nedeljo, 14. aprila je bil v naši vasi veličasten pogreb treh junaških partizanov, ki so padli 10. maja 1943 na grebenih Kolorata v eni izmed najslavnejših partizanskih borb na Goriškem.

Tisočglava množica jih je spremljala na zadnji poti. Združena pevka zbora iz Volč in Tolmina sta zapela ganljive žalostinke in tov. Andrejčič Ivan ter član okrajnega odbora za Kobariško tov. Gruntar sta se poslovila od padlih borcev s pretresljivimi govori.

Temline pri Tolminu

Iz naše mirne vasice ni bilo še nobenega dopisa in marsikdo bi mislil, da živimo v brezdelju. A temu ni tako. V preteklem letu smo si izvolili krajevni NOO,

Bohún:

VELIKA NOČ NA KRASU

Po travah, brinju zaduhtelet gmajne
in cvetje okrasilo je divjino,
ovenčale so šmarnice dolino,
zlató-srebrnih jurjevk slutiš tajne.

Samoten borjač-roža cvete tam rdeča...
požgan je dom — s pomladjo gre svoboda, sreča.
In bori stari samotarijo, šumijo,
v velikonočni zarji zlato zadrhtijo.

katerega člani se zavedajo svojih dolžnosti in nalog, ki jim jih je ljudstvo zaupalo. Na vaški praznik smo si postavili sredi vasi ponosen drog, na katerem vihra naša zastava. Isti dan smo priredili tudi kulturno predstavo s petjem in deklamacijami ter veseloigro »Vdovo Rošlínko«, ki je za naše razmere prav dobro uspela. Sodelovali so tudi naši pionirji, ki se povsod prav pridno udeležujejo. Letos smo obnovili našo nekdanjo čitalnico ter jo imenovali po našem rojaku in sovaščanu Cirilu Drekonja, učitelju in odličnemu prosvetnemu delavcu, ki je padel kot talec v Ljubljani. Društvo je postalo pravo žarišče našega kulturnega delovanja, v njem se zbiramo, učimo, razpravljamo ter kujemo načrte za bodoče kulturno delo. Tudi na gospodarskem polju smo zabeležili dobre uspehe. Vaščani so si napeljali elektriko; poslovalnica prodajne in nabavne zadruga, v kateri so včlanjeni vsi vaščani, deluje dobro in tudi mlekarja je začela zopet obratovati. Sedaj imamo zopet slovensko šolo, ki jo vodi postrtovalni učitelj.

Vaščani so povezani po organizacijah, tekmujejo ter si želijo, da bi kmalu dosegli priključitev k Titovi Jugoslaviji.

Bovec

Mladina

Vsa bovška mladina se pripravlja na velik fizikturni izlet, ki se bo vršil v Trstu na dan prve obletnice naše osvoboditve, 1. maja. Tovariši, ki so izvršili fizikturni tečaj učijo z vneto še ostalo mladino za nastop. Tudi pevski zbori se z velikim zanimanjem pripravljajo na ta velik nastop. V Trstu bo naša mladina zopet izpričala celemu svetu, da smo kulturni narod, da si želimo napredka in da bomo v kratkem pridobili to kar smo v dolgih letih kulturnega molka pod fašizmom izgubili.

Društvo za telesno vzgojo v Bovecu je osnovalo nogomet. Športniki imajo, sedaj večkrat na teden nogometne vežbe.

Fašistični teroristi iz Benečije prihajajo v cono A

Dne 11. aprila tega leta ob mraku so se v Rutah pojavili oboroženi ozopovci iz Benečije ter grozili in strahovali mirno prebivalstvo. Bilo je kakih 15 oboroženih mož, ki so govorili italijansko. Iskali so naše aktiviste in delali preiskave po hišah, kjer so izsiljevali denar od ljudi. Pojavili so se tudi na Rogu pri Kombreškem, kjer so obkolili hišo predsednika KNOO tov. Lašček Andreja, kateri pa se je pravočasno umaknil. Ko niso dobili predsednika so zlili svoj srd na hčerko Cvetko in jo strahovali s puškami, da mora povedati, kam se je skril oče. Zahtevali so, naj jim pokaže dokumente. Tov. Cvetka jim je pokazala sliko maršala Tita ter jim dejala: »To so naši dokumenti«. Dva bandita sta hotela raztrgati sliko maršala Tita, kar pa jim je tovarišica preprečila. Medtem je domačin iz Rutov pohitel v dolino obvestiti zavezniško policijo o početju banditov.

Ko so prišli Amerikanci z jeepi iz Doblarja, se je oborožena tol-

pa že umaknila v bližnji gozd. Isti dan se je ta tolpa pojavila v vasi Srednje, kjer so na isti način strahovali mirno prebivalstvo.

Ljudstvo v teh obmejnih krajih cone A se čuti stalno ogroženo s strani tolovajev, katerih tolpe so sestavljene iz najbolj zagriženih beneških italijanskih fašistov, znanih po svojem terorističnem postopanju napram Beneškim Slovincem. Ti delomrneži se preživljajo z ropanjem mirnega slovenskega prebivalstva. ZVU kljub ponovnim pritožbam prebivalstva do danes ni pokazala nobenih resnih namenov, da bi se te tolpe očistile ter zagotovila varnost in mir prebivalstvu. Ljudje vsak dan bolj občutijo pomanjkanje narodne zaščite, ki je potom naše ljudske oblasti jamčila varnost in mir prebivalstvu. Ljudstvo želi čimprejšnjo priključitev k Jugoslaviji ker se zaveda, da le takrat bodo rešeni pred tujimi teroristi.

Ločnik je počastil svoje padle

V nedeljo, dne 14. aprila t. l. je bila v Ločniku spominska svečanost. Ravno eno leto je minulo, odkar je bila velika sovražnikova ofenziva, ki je stala toliko dragih življenj za junaško divizijo »Garibaldi Natisone«.

Najprej je bila maša, nato se je mnogostevilno ljudstvo podalo na pokopališče. Tu je postavilo lovorjev venec na kraj, kjer je pokopano 11 Garibaldincev. Na vencu je bila poleg trobarvnih trakov z rdečo zvezdo garibaldinska čepica in ruta.

Po blagoslovu je duhovnik v svojem nagovoru podčrtal moralne vrednote junakov, ki so padli v borbi proti nacifašističnemu zatiralcu. Sledil je nagovor za službenega antifašista Pero-ta. Tovariš Pulce je imel zaključni nagovor. V njem je očrtal junaštvo mladine, ki se je žrtvovala za svobodo. Zbor garibaldincev iz Ločnika je zapel bojno himno garibaldincev »Prapor« (»Il vesillo«).

Kdaj in kdo nam bo plačal?

Kakor obče znano so zavezniške zasedbene čete v času od 5. maja do 25. septembra 1945, torej po končanih vojnih operacijah, povzročile na obdelanem zemljišču precejšnjo škodo na pridelkih in zemljišču samem s tem, da so iste sotorile, uporabljale za vežbališča, igrišča in v svrhu raznih vojaških potreb. Vojaške oblasti so sicer obljubile svojčas odškodnino, a poveljstva so odšla ne, da bi se uresničile naše zahteve po plačilu. Kmalu po odhodu so se tovrstni oškodovanci obrnili s prošnjo na ZVU in dosedaj brez vsakega uspeha. Urad Claims and Hirings je odstopil naše prošnje finančni Intendenci v kompetenco; ista pa nima tozadevnih navodil ter po zagotovilih uradništva jih ne more smatrati kot vojnoškodninsko zadevo.

Naša vas je doživela več takih slučajev, a vsikdar smo bili odškodovani, bodisi s strani avstrijskega, italijanskega in tudi nemškega vojaštva in sicer tekom par dni je bila likvidacija izvršena, a pod upravo ZVU po desetih mesecih ostaja vprašanje kompetence še vedno odprto. Z naše

strani smatramo ZVU kot plačiladolžno oblast, kajti škoda tako napravljena ni bila v zvezi z vojnimi operacijami.

Do danes nismo vdobili plačane najemnine za bivanje zavezniških oddelkov v naših stanovanjih.

Skoraj vsi prosilci so razven navedene škode utrpeli še razna požiganja, ropanja, interniranja, ustrelitve med svojci, bombardiranje, begunstvo itd. torej vse mogoče zlo, ki se more dogoditi med najstrašnejšo vseh vojsk, je padlo na naša ramena, temu podobno je tudi slika: nepopisna revščina z vsemi posledicami.

Potrkali smo že na vsa mogoča vrata a naše intervencije niso imele uspeha in vsiljuje se nam utis zavestnega zavlačevanja in grobo zapostavljanje naših teženj; pa mar naj bi bilo to odplačilo za naše intenzivno delovanje za časa sovražnikove okupacije?

NATEČAJ ZA OTROŠKO IGRO

Na razpis Slovenske prosvetne zveze za najboljšo otroško igro se je odzvalo 9 avtorjev s svojimi prispevki. Dela poslana po določenem roku so bila izključena od tekmovanja.

Komisija je pregledala ostale igre ter na podlagi stavljenih pogojev priznala II. nagrado v znesku L. 3000 pravljici in igri »Hrusta« v enem dejanju. I. nagrada ni bila podeljena nobenemu avtorju, ker niti ena igra ni izpolnila vseh pogojev razpisa.

Pozivamo vse avtorje, ki žele, da jim poslano prispevke vrnejo, da javijo svoj točni naslov na pisarno Slovenske prosvetne zveze, ul. Carducci 6-III soba 4. Če se avtorji nenagajenih iger do 31. maja ne javijo, bomo smatrali, da prepuščajo svoje delo v našo uporabo.

OBVESTILO DELODAJALCEM

Okrožni urad za delo v Gorici je ugotovil, da delodajalci ne upoštevajo v dovolj veliki meri določil glede zaposlitve in odpuščanja delavcev. Preden bo začel prijavljati prestopke inspektoratu za delo in industrijo, opozarja delodajalce na sledeča določila:

- delodajalci lahko sprejmejo ali zaposlijo vsakega delavca, ki ima potrdilo, da je vpisan pri posredovalnici za delo. V treh dneh mora delodajalec izročiti zeleno izkaznico posredovalnici za delo;
- nihče ne sme sprejeti nobenega delavca v službo, če ta ni vpisan pri posredovalnici za delo;
- vsak delavec mora ob prvem vpisu pri posredovalnici za delo izpolniti posebno tiskovino; dokazati mora, da ima stalno bivališče na področju A;
- za odpuštitve razbja morajo delodajalci rabiti posebne tiskovine, ki so na razpolago pri Uradu za delo.

Proti tistim, ki ne bi upoštevali gornjih navodil, bodo postopali v smislu čl. 10 ukaza št. 13 ZVU. Vsa nadaljna pojasnila dobe prizadeti na Uradu za delo.

Proizvajanje, prodaja in peka kruha in velikonočnih slaščic

Zveza trgovcev sporoča:

Z ozirom na naše tozadevno prizadevanje je predsedništvo Cone z odlokom z dne 29. marca 1946 št. 4574, dovolilo, da se lahko proizvajajo in prodajajo slaščice o velikonočnih praznikih in sicer od 18. do 23. t. m.

S tem se izpolnjujejo zakonski predpisi o proizvodnji in prodaji slaščic.

Istočasno se sporoča, da je predsedništvo Cone z odlokom z dne 29. marca 1946 št. 4573, pooblastilo tudi vse pekarnice, da lahko sprejemajo peko kruha in slaščic za zasebne družine od 18. do 23. t. m.

Dobra srca

V korist revnim učencem osnovne šole in Prosvetnemu društvu Triglav v Bukovici pri Gorici so darovali meseca oktobra 1945:

Mlečnik Angel 30 kg pšenice in 1 kg masla, Makuc Ludvik 30 kg krompirja, Pinoza Valentin 20 kg turšice, Arčon Slavko 10 kg krompirja in 5 kg turšice, Rusjan Marta 15 kg krompirja, Keber Roža 2 kg turšice in 2 kg fižola, Keber Franc 8 kg krompirja, Nardin Angela 2 kg bele moke, Mikluš Angela 6 kg krompirja, Fornazarič Franc 5 kg krompirja, Nemec Ivan 2 kg turšice, Makuc Marij 120 L. — Srčna hvala vsem darovalcem!

DARILA

Nabrano na Vojkovi proslavi med Pevmo, Podsabotinom in St. Mavrom 866 lir »Za našega dijak«.

Za tiskovni sklad „Soškega tednika“ so darovali:

Iz Ajševice	L. 200.—
Tov. Kravanja Ana, Čezsoča	300.—
Skupaj L. 500.—	
Do sedaj L. 57.417.80	

Drobne novice

* Po petih dneh razprave pred vojaškim sodiščem v Trstu je bil oproščen vsake krivde in kazni urednik »Primorske Borbe« Dušan Fortič. Naš stanovski tovariš je bil obtožen, da je sodeloval pri ugrabitvi bivšega fašističnega kolaboracionista dr. Albina Šmajda. Na odredbo sodišča je civilna policija morala vrniti tov. Fortiču zaplenjeni avto in dokumente.

* Jugoslovansko poslaništvo v Pragi je bilo povzdignjeno v veleposlaništvo.

* Skodo, ki jo je Italija napravila Jugoslaviji in katero je dolžna plačati, se ceni na skoro 10 milijard ameriških dolarjev.

* Dne 9. t. m. je bila v Pragi ustanovna skupščina Društva prijateljev Titove Jugoslavije. Za predsednika društva je bil izvoljen profesor tehnike dr. Kaderzabek, za častnega predsednika pa vseučiliški profesor dr. Zdenek Nejedlý.

* Kongres češkoslovaških partizanov se bo vršil 20. aprila t. l. v Pragi. Kongresa se bo udeležilo najmanj 12.000 partizanov. Veličastno zborovanje se bo vršilo na Staromestskem trgu, kjer bosta govorila minister za narodno obrambo Ludvik Svoboda in minister za industrijo Bohumil Lausman, ki se je odlikoval kot partizan v Slovaški. Partizane bo po kongresu sprejel predsednik republike dr. Beneš.

* Poljski maršal Zymierski je osebnostno odlikovanja 62 generalom in oficirjem Rdeče Armade za njihove velike zasluge za osvoboditev Poljske.

* Delovno ljudstvo Uljanovska se pripravlja na proslavo 76 letnico rojstva Vladimirja Iljiča Lenina. Po podjetjih, kolhozih in sovjehih vodi okrog 10.000 agitatorjev in propagatorjev čitalniške skupine, kjer poslušajo referate o Leninu.

* Pred 120.000 gledalci je bila v Buenos Airesu odigrana tekma med nogometnima reprezentancama Argentine in Urugvaja. Zmagali so Argentinci s 3:1.

* Pretekli teden je prispela v Moskvo delegacija madžarske vlade s predsednikom Ferenc Nagy-jem na čelu.

* Pretekli torek sta se srečali v Beogradu na stadionu »Dvajseti oktober« nogometni moštvi Češkoslovaške in Jugoslovanske Armade. Pred 15.000 gledalci je zmagalo jugoslovansko moštvo »Partizan« z rezultatom 4:1.

* V glavnem mestu Mandžurije Čang-čunu so priredili svečano odhodnico sovjetskim četam, ki zapuščajo Mandžurijo. Odhodnice se je udeležilo 250.000 prebivalcev Čung-čana.

* Dne 12. aprila — dan smrti predsednika Franklina Roosevelta — so se vršile po vsej Ameriki svečanostne proslave. V spomin predsednika Roosevelta sta bili ustanovljeni letos Rooseveltova knjižnica in muzej.

* Na nuernberškem procesu je bila zaslišana priča Lammers, katera je opravičevala morilca stotisočih židov Hansa Franka, rasnega teoretika, zločinca Rosenberga in rablja češkega naroda Fricka. Vso krivdo je hotel nartiti Hitlerju, Himmlerju in Gebbelsu, katerih ni več med živimi. Pod težo dokazov je Lammers kljub izmikanju končno le moral priznati, da so se zločinstva na Češkoslovaškem vršila po navodilih K. H. Franka, ki stoji ravno te dni pred praškim sodiščem.

* Volitve v Grčiji so bile res edinstvene. Kakor se je zvedelo so monarhistične mladinske organizacije glasovale kar po dvakrat do trikrat; zopet drugod so opazili, da so orožniki gnali po 20 in 30 ljudi na volišče. V Katerini je trajalo glasovanje vso noč in vse dopoldne naslednjega dne. V okrožju Soluna so pretili z denarno kaznijo in z odvzemom preskrbovalnih nakaznic. Surlasova tolpa je prisilila otroke, da so glasovali namesto svojih očetov, ki so vsled nasilja zapustili vasi.

* V mestu Tapanuli (Sumatra) se je vršil miting, na katerem je bilo prisotnih 40.000 prebivalcev, ki so manifestirali za popolno neodvisnost Indonezije. V mestu Kutardzi je izjavil voditelj Al-mudzahidin: »Zavračamo vse poskuse omejevanja naše svobode. Pripravljani smo, da se borimo za svobodo v vseh krajih Indonezije«.

* Kongres Generalne konfederacije dela predlaga prekinitve vseh odnosov s Francovo Španijo.

Člani holandske delavske stranke so poslali nizozemski vladi resolucijo, v kateri protestirajo proti terorističnemu Francovemu režimu v Španiji.

* Pri gradnji proge Brčko-Banovići bo delalo 6200 mladincev in mladink iz Bosne in Hercegovine. To je prva proga, ki se gradi v Jugoslaviji po vojni.

* Prebivalci Opatije so sklenili, da bodo prostovoljno obnavljali mesto. Pri delu sodeluje 500 meščanov, ki delajo po skupinah. Kopališče »Slatina« je v glavnem že popravljeno.

* V ponedeljek 15. t. m. je pričel reden letalski promet na črti Beograd - Zadar - Zagreb. Potniki bodo lahko potovali s prtljago. Potovanje iz Beograda do Zadra bo stalo 1050 din.

* Gojenje sviloprejk v Madeoniji je že tradicionalno. V bivši Jugoslaviji cene kokonov, kakor tudi drugih poljedelskih proizvodov niso bile take, kot bi to zahteval interes proizvajalcev. Cene so diktirali posamezniki, ki so izkoriščali delo proizvajalcev in odkupovali kokone po najnižjih cenah, tako da so v nekaj letih cené padle od 16 na 5 dinarjev. Danes pa imajo rejci sviloprejk popolnoma druge pogoje za razvoj te važne panoge našega gospodarstva. Te dni so objavili tudi nove cene za kokone. Te cene so predlagali kmetje sami. Cene so za 100% zvišale.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, »Ljudski dom« pritičje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: »Primorski dnevnik«